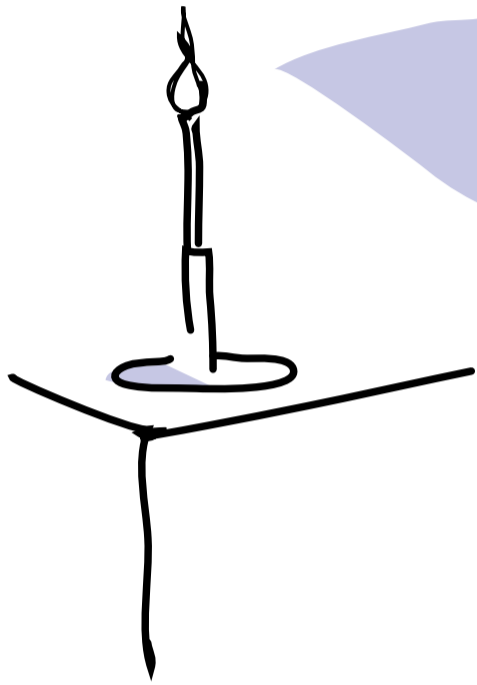

Hejdå morfar

”Vi behöver föra in sorgen i

Döden och sorgen göms undan alltför mycket i dagens samhälle.

Charlotte Lundgren, borgerlig officiant, menar att vi behöver föra in sorgen i vardagen igen.

– Vi är rädda för döden i dag eftersom vi inte vågar prata om den, säger hon.

NÄR EN MÄNNISKA hade dött på 30–40 talet så hjälptes familjen åt att göra i ordning den döde i hemmet. Tvättade, kammade och satte på finskjortan. Sedan kunde familj, släkt och vänner komma för att ta avsked.

– Jag tror att det var bra för människan, när vi är delaktiga hjälper det oss att i varje moment ta till oss det som hänt. I dag förväntar vi oss att sorg inte ska märkas, vi hoppar över mycket av den och stannar inte upp och tillåter sorgerna. Men stoppar vi undan den kommer den tillbaka senare

i livet, säger Charlotte Lundgren som i sitt arbete som borgerlig begravningsofficiant och begravningsentreprenör dagligen möter döden.

Att döden mer och mer försvunnit i sam-

– Vi som jobbar i branschen har en viktig uppgift att stödja och uppmuntra de anhöriga till att vara mer delaktiga vid ett dödsfall och motivera varför det är bra, säger Charlotte Lundgren, borgerlig officiant.

hället menar Charlotte är en process som skett successivt i och med att vården utvecklats och begravningsbyråerna växt fram.

– I DAG LÄMNAR VI över det mesta till professionella, och de är fantastiska yrkesmäniskor, men i och med att vi lämnar över så tenderar vi att behandla döden och sorgen för rationellt inför oss själva, säger Charlotte.

Hon menar att om man är med mer så kan man lättare konkretisera och känslomässigt ta till sig det som hänt.

– Jag tror att sorgprocessen kommer i gång bättre då, om man hinner ta ordentligt avsked, säga de sista orden och avsluta relationen.

FÖR ATT TYDLIGGÖRA döden menar Charlotte att vi behöver bli mer delaktiga i det praktiska när en människa dör.

– Man kan vara med och göra i ordning

den döde, klä på och tvätta. Redan där behöver vi uppmuntra de anhöriga att vara med, säger Charlotte, men menar att begravningsentreprenörerna har en viktig roll i att stödja och informera.

– Det är viktigt att vi finns med för att berätta, exempelvis om varför händerna är blåa. Men om man får information innan, så blir det inte obehagligt.

Hon tycker även att man i högre utsträckning än i dag kan vara med och planera begravningen.

– MÄNNISKOR TROR ofta att det är så mycket som måste vara på ett visst sätt och att man inte har så stor frihet. I stort sett kan man göra allting själv kring en begravning, det handlar bara om information och stöd, men framförallt att våga tro på att det är bra för sig själv. Min erfarenhet är att ingen ångrar att de varit med, säger hon.

I dag uppskattar hon att ungefär fem procent är delaktiga i hög utsträckning, men